

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સુપ્રિમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડિયા

સધર્ન પેટ્રોકેમિકલ્સ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ કોર્પોરેશન લિ.

વિરુદ્ધ

યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા અને અન્ય

ડિસેમ્બર ૧૩, ૨૦૦૬

[બી.પી. સિંઘ અને અલ્તમસ કબીર, ન્યાયમૂર્તિઓ]

બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩:
કલમો ૨(જી), (એચ), ૧૭, ૧૯(૧), (૨) અને ૩૪.

નાણાકીય સંસ્થાઓ - યુટીઆઈ, આઈડીબીઆઈ, આઈએફસીઆઈ અને
આઈસીઆઈસીઆઈ અને કંપની વચ્ચે કરવામાં આવેલ સામાન્ય લોન કરાર
હેઠળ કંપનીને તેના પ્રોજેક્ટ માટે રૂ. ૧૦/- કરોડની રકમ એડવાન્સ આપવામાં
આવેલ - યુટીઆઈ દ્વારા ખાનગી રીતે મુકવામાં આવેલ ડિબેન્યર્સ સામે રૂ. ૨૫
કરોડની રકમ પણ એડવાન્સ આપવામાં આવેલ - કંપનીની જવાબદારીઓ રૂ.

૧,૦૦૦/- કરોડથી વધુ જમા થયેલ અને સામાન્ય કરાર હેઠળ ચુટીઆઈ પ્રત્યેની તેની જવાબદારીમાં કસૂર કરેલ - ચુટીઆઈ દ્વારા ડીઆરટી એક્ટ હેઠળ દાવો દાખલ કરવામાં આવેલ - કંપનીએ એવો આક્ષેપ કરતા વાંધો રજૂ કરેલ કે યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા અને ચુટીઆઈ ટ્રસ્ટી કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ ("સ્પષ્ટ કરેલ કંપની"), ડીઆરટી એક્ટના અર્થમાં "નાણાકીય સંસ્થાઓ" ન હોવાથી, ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ (ડીઆરટી) પાસે દાવો નક્કી કરવા માટે હકુમત નથી - ડીઆરટીએ વાંધો ફગાવી દીધેલ - એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલએ ઠેરવેલ કે તેઓ ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૨(એચ)(૧) દ્વારા વ્યાખ્યાયિત મુજબ "નાણાકીય સંસ્થાઓ" છે - હાઇકોર્ટે કંપની દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ રિટ પિટિશન ફગાવી દીધેલ - કોર્ટે ઠેરવેલ કે: "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અને "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા" નાણાકીય સંસ્થાઓ છે - તેથી, બંને નાણાકીય સંસ્થાઓ તરીકે દાવો કરવા હકદાર છે - તેથી ડીઆરટી પાસે તેમના દાવાઓ ધ્યાને લેવા માટે નિર્વિવાદિત હકુમત હતી - વહીવટકર્તા અને સ્પષ્ટ કરેલ કંપની કેન્દ્ર સરકારના એજન્ટ અથવા ટ્રસ્ટીઓ તરીકે કાર્ય કરતા ન હતા - ચુટીઆઈ (ઉપક્રમનું ટ્રાન્સફર અને રદ) અધિનિયમ, ૨૦૦૨, કલમ ૧૮ - કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬, કલમ ૪-એ.

શબ્દો અને શબ્દસમૂહો:

"નાણાકીય સંસ્થાઓ" - બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ ની કલમ ૨(એચ)(૧) ના સંદર્ભમાં અર્થ.

યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા (યુટીઆઈ), ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવલપમેન્ટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (આઈડીબીઆઈ), આઈએફસીઆઈ અને આઈસીઆઈસીઆઈ લિ. અને અપીલકર્તા વચ્ચે કરવામાં આવેલ સામાન્ય લોન કરાર હેઠળ, અપીલકર્તાને તેના પ્રોજેક્ટ માટે રૂ. ૧૦/- કરોડની રકમ એડવાન્સ આપવામાં આવેલ. યુટીઆઈ દ્વારા ખાનગી રીતે મુકવામાં આવેલ ડિબેન્યર્સ સામે રૂ. ૨૫ કરોડની રકમ પણ એડવાન્સ આપવામાં આવેલ. અપીલકર્તા-કંપનીની જવાબદારીઓ રૂ. ૧,૦૦૦/- કરોડથી વધુ જમા થયેલ અને સામાન્ય કરાર હેઠળ યુટીઆઈ પ્રત્યેની તેની જવાબદારીમાં કસૂર કરેલ.

યુટીઆઈ દ્વારા બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ (ડીઆરટી) હેઠળ દાવો દાખલ કરવામાં આવેલ. અપીલકર્તાએ એવા કારણોસર ઉક્ત દાવો કાઢી નાખવા માટે અરજી દાખલ કરેલ કે સામાવાળા નં. ૧ અને ૨, ડીઆરટી એક્ટના અર્થમાં "નાણાકીય સંસ્થાઓ" ન હોવાથી, ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ પાસે દાવો નક્કી કરવા માટે હકુમત નથી. ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલએ ઉક્ત અરજી ફગાવી દીધેલ. એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલએ ઠેરવેલ કે સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૨(એચ)(૧) દ્વારા વ્યાખ્યાયિત મુજબ "નાણાકીય સંસ્થાઓ" છે. અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ રિટ પિટિશન હાઈકોર્ટે પણ ફગાવી દીધેલ. હાઈકોર્ટે ઠેરવેલ કે સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ દ્વારા અપીલકર્તા-કંપની સામે તેમને લેણાં દેવાની વસૂલાત માટે લાવવામાં

આવેલી કાર્યવાહી ડીઆરટી એક્ટ હેઠળ રચવામાં આવેલ ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા યોગ્ય રીતે ધ્યાને લેવામાં આવેલ. તેથી અપીલ.

કોર્ટ સમક્ષ નીચેના પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થયેલ:-

(૧) શું સામાવાળા નં. ૧ અને ૨, એટલે કે, યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા અને યુટીઆઇ ટ્રસ્ટી કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ માં તે શબ્દના અર્થમાં "નાણાકીય સંસ્થાઓ" છે?

(૨) જો જવાબ હકારાત્મક હોય, તો શું ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તેમના દ્વારા લાવવામાં આવેલી કાર્યવાહી અપીલકર્તા પાસેથી તેમને લેણાં દેવાની વસૂલાત માટે છે અને અન્ય કોઈ વ્યક્તિને લેણાં નથી કે જેના વતી ઉપરોક્ત સામાવાળા દાવો કરી રહ્યા છે?

અપીલ કાઢી નાખતા, કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

૧.૧. કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૪-એ ના ડીમ્ડ સુધારાના કારણે, "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અને "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા" બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ (ડીઆરટી એક્ટ) ની કલમ ૨(એચ) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત મુજબ "નાણાકીય સંસ્થાઓ" ની વ્યાખ્યા સાથે આવે છે. [948-F, G]

૧.૨. ચુટીઆઈ (ઉપક્રમનું ટ્રાન્સફર અને ૨૬) અધિનિયમ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ ના કારણે, સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ બંને અવેજીમાં છે. બંને નાણાકીય સંસ્થાઓ તરીકે દાવો કરવા હકદાર છે અને તેમની પાસે અમલવારી યોગ્ય દાવો છે કે કેમ તે પ્રશ્ન દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં નક્કી થવો જોઈએ. કોઈ અનિશ્ચિતતા નથી કારણ કે આ બે ઓળખની માલિકીની અસ્કયામતો ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની અનુસૂચિ I અને II માં સ્પષ્ટપણે દર્શાવેલ છે. તેથી, ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ માં "જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે" શબ્દોનો ઉપયોગ કોઈપણ અનિશ્ચિતતાનું તત્વ રજૂ કરતું નથી. [949-B-C]

ક્રિષ્ના ફિલામેન્ટ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવલપમેન્ટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, (૨૦૦૪) ૧૧૮ કંપની કેસીસ ૩૫૬, ડબલ્યુ.ઓ. હોલ્ડિંગ્સવર્થ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., [૧૯૫૮] એસસીઆર ૨૯૬, છગન લાલ મગન લાલ (પી) લિ. વિરુદ્ધ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ ગ્રેટર બોમ્બે, [૧૯૭૪] ૨ એસસીસી ૪૦૨ અને ગુજરાત સ્ટેટ ફાઇનાન્સિયલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ નેટસન મેન્યુફેક્ચરિંગ કં. પ્રા. લિ., [૧૯૭૯] ૧ એસસીસી ૧૯૩, નો સંદર્ભ લીધેલ.

૨.૧. ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની યોજના દર્શાવે છે કે યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ હેઠળ બનાવવામાં આવેલ યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા અસ્તિત્વમાં ન રહ્યું અને તેના સ્થાને સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અને ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તાની રચના કરવામાં આવી હતી, જેમણે અગાઉના યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાની તમામ મિલકતો, વ્યાપાર, અસ્કયામતો, અધિકારો વગેરેનો

હવાલો સંભાળ્યો હતો. ટ્રસ્ટની પ્રારંભિક મૂડી અધિનિયમની કલમ ૩(૧) હેઠળ કેન્દ્ર સરકારને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી અને તેમાં નિહિત કરવામાં આવી હતી. જોકે, પેટા કલમ (૨) એ ફરજિયાત કર્યું છે કે ઉદ્દેશિત ફાળો આપનારાઓ દ્વારા આપવામાં આવેલ પ્રારંભિક મૂડી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેટલી હદે પરત કરવામાં આવશે. [949-D-E]

૨.૨. ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ દ્વારા તેની કલમ ૪ મુજબ, સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં ટ્રસ્ટનો ઉપક્રમ (સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમને બાદ કરતાં) આવા અવેજ માટે અને આવી શરતો અને નિયમો પર નિહિત કરવામાં આવેલ, જે કેન્દ્ર સરકાર અને મૂડીમાં ફાળો આપનારા સબસ્ક્રાઈબર્સ અને સ્પષ્ટ કરેલ કંપની વચ્ચે પરસ્પર સંમત થાય. કોઈ વ્યાપાર, અસ્કયામતો, જવાબદારીઓ અથવા મિલકતો ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે અથવા તેને સંબંધિત છે કે કેમ તે અંગેનો કેન્દ્ર સરકારનો નિર્ણય અંતિમ ગણવામાં આવશે. જો કોઈ વ્યાપાર, અસ્કયામત અથવા મિલકત બાકી રહે જે ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી ન હોય અથવા તેને સંબંધિત ન હોય, તો તે કેન્દ્ર સરકારમાં નિહિત થશે. આ રીતે, અગાઉનું યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા અસ્તિત્વમાં ન રહ્યું અને તેના સ્થાને એક સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અને ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા અસ્તિત્વમાં આવ્યા. આ બે સંસ્થાઓમાં અસ્કયામતો, અધિકારો વગેરેનું ટ્રાન્સફર અને નિહિત થવું શક્ય તેટલી વ્યાપક શરતોમાં છે, જે ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૫ ના સાદા વાંચનથી સ્પષ્ટ થશે. [949-F, G, H; 950-A]

૨.૩. એ હકીકત કે મેનેજમેન્ટ કેન્દ્ર સરકાર વતી સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે, જે વહીવટકર્તાને નિર્દેશો જારી કરવા અધિકૃત છે, તે એ હકીકતથી વિચલિત થતી નથી કે "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ" વહીવટકર્તામાં નિહિત છે. અધિનિયમની કલમ ૫ માં ઉપયોગમાં લેવાયેલી ભાષાનો વ્યાપક ફેલાવો એ શંકાને કોઈ અવકાશ છોડતો નથી કે વહીવટકર્તામાં અથવા સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં નિહિત થવું પૂર્ણ છે. અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ વહીવટકર્તામાં નિહિત સત્તાઓ મેનેજમેન્ટ અને વહીવટની લગભગ દરેક સત્તાને આવરી લે છે. [951-C, D, E]

૨.૪. સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા, તેથી, અધિનિયમ હેઠળ વૈધાનિક સત્તામંડળ તરીકે રચાયેલ છે, જેની પાસે સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના સંબંધમાં વ્યાપક સત્તાઓ અને કાર્યો નિહિત છે, જે પણ તેમનામાં નિહિત છે. જ્યારે તેઓ સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના લેણાં વસૂલવા માંગે છે, ત્યારે તેઓ વહીવટકર્તા તરીકે પોતાની સત્તાનો ઉપયોગ કરે છે અને કાયદા દ્વારા તેમનામાં નિહિત સત્તાઓ ધારણ કરે છે. અધિનિયમમાં એવું કંઈ નથી જે એ રજૂઆતને ન્યાયી ઠેરવી શકે કે સ્પષ્ટ કરેલ કંપની ટ્રસ્ટી તરીકે કાર્ય કરે છે. તે અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર અધિનિયમની અનુસૂચિ I માં સમાવિષ્ટ યોજનાઓનું સંચાલન અને અમલ કરે છે. [952-G, H; 953-A]

સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ સ્પેશિયલ સેક્રેટરી, લેન્ડ એન્ડ લેન્ડ રેવન્યુ એન્ડ રિફોર્મ્સ એન્ડ લેન્ડ એન્ડ લેન્ડ યુટિલાઇઝેશન ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ વેસ્ટ બંગાળ, [૧૯૯૫] સપ્લી. ૪ એસસીસી ૪૦, નો સંદર્ભ લીધેલ.

૩.૧. વહીવટકર્તા અથવા સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં નિહિત થવું પૂર્ણ છે. માત્ર મેનેજમેન્ટના નિહિત થવાની વિભાવનાને અધિનિયમની યોજનામાં આચાર કરી શકાતી નથી. વહીવટકર્તા અને સ્પષ્ટ કરેલ કંપની, તેથી, "નાણાકીય સંસ્થાઓ" તરીકે અપીલકર્તાઓ પાસેથી લેણાં વસૂલવા માટે કાયદામાં સંપૂર્ણપણે અધિકૃત હતા. ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ પાસે, તેથી, તેમના દાવાઓ ધ્યાને લેવા માટે નિર્વિવાદિત હકુમત હતી. [953-F]

૩.૨. સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ કેન્દ્ર સરકારના એજન્ટ અથવા ટ્રસ્ટીઓ તરીકે કાર્ય કરતા ન હતા. તેથી, એવું ઠેરવવામાં આવે છે કે તેઓએ યુટીઆઇ એક્ટ, ૨૦૦૨ દ્વારા તેમનામાં નિહિત સત્તાનો અને પોતાના અધિકારમાં ઉપયોગ કરીને કાર્ય કર્યું છે. [953-G]

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: સિવિલ અપીલ નં. ૫૭૮૨ વર્ષ ૨૦૦૬.

રિટ પિટિશન નં. ૫૭૫૮ વર્ષ ૨૦૦૪ માં બોમ્બે ખાતેના હાઇકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના તારીખ ૧૦.૮.૨૦૦૪ ના અંતિમ ચુકાદા અને હુકમ પરથી.

કે.કે. વેણુગોપાલ, સંતોષ પોલ, રાય મહેતા, એ.કે. રાવ, રાજીવ શર્મા, એમ.જે. પોલ અપીલકર્તા તરફે.

વિકાસ સિંઘ, એએસજી, આર.એફ. નરીમાન, રાકેશ ઢિવેદી, લલિત મોહન ત્યાગી, ટી.એસ. દોઆબિયા, રાજીવ કપૂર, આરતી સિંઘ, અભિષેક ચૌધરી, વિમલા સિન્હા, પિયુષ વત્સ, અજિત સિંઘ, આદર્શ ઉપાધ્યાય, ગૌરવ લિબ્રેહન, સાદ શેરવાની, સંજય કપૂર, ટી.એ. ખાન, વી.કે. વર્મા, રાજેશ શ્રીવાસ્તવ સામાવાળાઓ તરફે.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ બી.પી. સિંઘ દ્વારા આપવામાં આવેલ. સ્પેશિયલ લીવ મંજૂર કરવામાં આવેલ.

સ્પેશિયલ લીવ દ્વારા આ અપીલમાં , અપીલકર્તા મેસર્સ સધર્ન પેટ્રોકેમિકલ્સ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ કોર્પ. લિ. દ્વારા મિસ્ક. અપીલ નં. ૧૩૨ વર્ષ ૨૦૦૪ માં ડેબ્ટ રિકવરી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલના અધ્યક્ષ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમને માન્ય રાખતા રિટ પિટિશન નં. ૫૭૫૮ વર્ષ ૨૦૦૪ માં બોમ્બે ખાતેના હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના તારીખ ઓગસ્ટ ૧૦, ૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને હુકમને પડકારવામાં આવેલ છે. હાઈકોર્ટે ઠેરવેલ કે અપીલકર્તા કંપની સામે અહીના સામાવાળા ૧ અને ૨ દ્વારા તેમને લેણાં દેવાની વસૂલાત માટે લાવવામાં આવેલી કાર્યવાહી બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ હેઠળ રચવામાં આવેલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા યોગ્ય રીતે ધ્યાને લેવામાં આવેલ, જેની પાસે દાવો ધ્યાને લેવાની હકુમત હતી. ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલની હકુમત સામેનો વાંધો શરૂઆતમાં જ લેવામાં આવેલ અને, તેથી, આ અપીલમાં અમને સામાવાળા ૧ અને ૨ ના દાવાની ગુણવત્તા સાથે કોઈ નિસ્ખત નથી.

આ અપીલમાં વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતા પ્રશ્નો એ છે કે શું અહીના સામાવાળા ૧ અને ૨, એટલે કે, યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા અને યુટીઆઈ ટ્રસ્ટી કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ (જે હવે પછી 'ડીઆરટી એક્ટ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) માં તે શબ્દના અર્થમાં "નાણાકીય સંસ્થાઓ" છે. જો જવાબ હકારાત્મક હોય, તો શું ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તેમના દ્વારા લાવવામાં આવેલી કાર્યવાહી અહીના અપીલકર્તા પાસેથી તેમને લેણાં દેવાની વસૂલાત માટે છે, અને અન્ય કોઈ વ્યક્તિને લેણાં નથી કે જેના વતી ઉપરોક્ત સામાવાળા દાવો કરી રહ્યા છે.

જે હકીકતલક્ષી પૃષ્ઠભૂમિમાં આ પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થાય છે તે નીચે મુજબ છે:-

યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા (ટૂંકમાં 'યુટીઆઈ'), લીડ સંસ્થા તરીકે ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવલપમેન્ટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (ટૂંકમાં 'આઈડીબીઆઈ'), અહીના સામાવાળા નં. ૪ આઈએક્સીઆઈ, અહીના સામાવાળા નં. ૫ આઈસીઆઈસીઆઈ લિ., અને અહીના અપીલકર્તા વચ્ચે અમલમાં મુકાયેલ ઓક્ટોબર ૧, ૧૯૯૨ ના સામાન્ય લોન કરાર હેઠળ, અપીલકર્તાને તેના પ્રોજેક્ટ માટે તેમાં સમાવિષ્ટ શરતો અને નિયમો પર રૂ. ૧૦ કરોડની રકમ એડવાન્સ આપવામાં આવેલ. યુટીઆઈ દ્વારા ખાનગી રીતે મુકવામાં આવેલ ડિબેન્યર્સ સામે રૂ. ૨૫ કરોડની રકમ પણ એડવાન્સ આપવામાં આવેલ. અપીલકર્તા કંપનીની

જવાબદારીઓ રૂ. ૧,૦૦૦ કરોડથી વધુ જમા થયેલ અને સામાન્ય લોન કરાર હેઠળ ચુટીઆઈ પ્રત્યેની તેની જવાબદારીમાં કસૂર કરેલ. રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા એક પુનર્ગઠન યોજના પર વિચાર કરી રહી હતી, જે અંતર્ગત વ્યાજ દરમાં ઘટાડો અને પુનઃચુકવણી વગેરેના નવા શેડ્યુલિંગ માટેની દરખાસ્તો પર વિચાર કરવા માટે અપીલકર્તા કંપનીના તમામ લેણદારો સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૩ માં મળ્યા હતા. અન્ય લેણદારો વચ્ચે સામાન્ય સર્વસંમતિ હતી પરંતુ યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા સૂચિત યોજના સાથે સહમત ન હતું અને તેના બદલે ડીઆરટી એક્ટ હેઠળ વર્ષ ૨૦૦૩ ની ઓ.એ. નં. ૨૩૭ તરીકે દાવો દાખલ કરેલ.

આ તબક્કે, એ નોંધવું જોઈએ કે ચુટીઆઈ (ઉપક્રમનું ટ્રાન્સફર અને રદ) અધિનિયમ, ૨૦૦૨ (જે હવે પછી 'ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) હેઠળ, સામાવાળા નં. ૧, યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા, અને સામાવાળા નં. ૨ ચુટીઆઈ ટ્રસ્ટી કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, ની રચના કરવામાં આવી હતી. યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઉક્ત અધિનિયમની કલમ ૧૦ માં ઉલ્લેખિત બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝનું વિસર્જન કરવામાં આવ્યું હતું.

વર્ષ ૨૦૦૩ ની ઓ.એ. નં. ૨૩૭ માં, અપીલકર્તાએ ડિસેમ્બર ૧૨, ૨૦૦૩ ના રોજ એક મિસ્ક. અરજી દાખલ કરેલ, જેમાં એવા કારણોસર ઓ.એ. કાઢી નાખવા માટે અરજ કરવામાં આવેલ કે સામાવાળા ૧ અને ૨ ડીઆરટી એક્ટમાં તે શબ્દના અર્થમાં "નાણાકીય સંસ્થાઓ" ન હોવાથી, અધિનિયમ હેઠળના

ટ્રિબ્યુનલ પાસે તેમને લેણાં દેવાની કથિત વસૂલાત માટે સામાવાળા ૧ અને ૨ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી ધ્યાને લેવાની અને નિર્ણય કરવાની હુકમત નથી. ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલએ ફેબ્રુઆરી ૧૨, ૨૦૦૪ ના તેના હુકમ દ્વારા ઉક્ત અરજી ફગાવી દીધેલ. અપીલકર્તાએ ડેબ્ટ રિકવરી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ટ્રિબ્યુનલના હુકમને પડકાર્યો હતો પરંતુ અપીલ પણ મે ૫, ૨૦૦૪ ના રોજ ફગાવી દેવામાં આવી હતી. એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલએ ઠેરવેલ કે સામાવાળા ૧ અને ૨ ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૨(એચ)(૧) દ્વારા વ્યાખ્યાયિત મુજબ "નાણાકીય સંસ્થાઓ" હતા અને, તેથી, અપીલકર્તા પાસેથી લેણાં દેવાની વસૂલાત માટે તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૧૯ હેઠળ જાળવવાપાત્ર હતી.

એપેલેટ હુકમને વર્ષ ૨૦૦૪ ની રિટ પિટિશન નં. ૫૭૫૮ માં બોમ્બેની હાઈકોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવેલ, જે પણ ઓગસ્ટ ૧૦, ૨૦૦૪ ના રોજ નકારી કાઢવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાએ હાઈકોર્ટના ચુકાદા અને હુકમને પડકારતા સ્પેશિયલ લીવ દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરેલ છે.

અમે હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણોની સંક્ષેપમાં નોંધ લઈશું. હાઈકોર્ટે ઠેરવેલ કે ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ ની જોગવાઈઓની અસર સંસદ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા દરેક અધિનિયમ, નિયમ, વિનિયમ અને/અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તે હેઠળ જારી કરાયેલ જાહેરનામામાં, "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા" શબ્દોના સ્થાને સામાવાળા ૧ અથવા ૨ ના નામોને અવેજીમાં

મુકવાની છે, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે. કલમ ૧૮ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, સંસદ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા દરેક અધિનિયમ, નિયમ, વિનિયમમાં અલગથી અને સ્વતંત્ર રીતે કોઈ વધુ સુધારો કરવાની જરૂર નહોતી. કલમ ૧૮ નો સમગ્ર હેતુ આ અસર લાવવાનો હતો જેથી વિવિધ અધિનિયમો, નિયમો અને વિનિયમો વગેરેમાં અસંખ્ય સુધારા કરવાનું બિનજરૂરી બની જાય. આવી જોગવાઈ ઘડવાની સંસદ પાસે ધારાકીય યોગ્યતા હતી જે તેણે કરી છે. કંપનીઝ એક્ટનો સંદર્ભ આપતા તેણે ઠેરવેલ કે ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ ની જોગવાઈઓ મુજબ, કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ ની જોગવાઈઓમાં પણ સુધારો થયો છે. પરિણામે, કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ ની પેટા કલમ (૧) ના ખંડ (v) માં જોવા મળતા "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા" શબ્દોને બદલે, સામાવાળા ૧ અથવા ૨ ના નામો, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે, અવેજીમાં મુકવામાં આવેલ છે. આવશ્યક પરિણામ સ્વરૂપે સામાવાળા ૧ અને ૨ ને કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ હેઠળ "નાણાકીય સંસ્થાઓ" તરીકે ગણવામાં આવશે. આવી કાનૂની અસર હોવાથી સામાવાળા ૧ અને ૨ ને ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૨(એચ)(૧) હેઠળ "નાણાકીય સંસ્થાઓ" તરીકે પણ ગણવામાં આવશે. પરિણામે, સામાવાળા ૧ અને ૨ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી જાળવવાપાત્ર હતી, કારણ કે તેઓ તેમને લેણાં દેવાની વસૂલાત માટે દાવો કરતી "નાણાકીય સંસ્થાઓ" છે.

હાઈકોર્ટે અપીલકર્તા વતી કરવામાં આવેલ એ દલીલ પણ નકારી કાઢી કે જો સામાવાળા ૧ અને ૨ નાણાકીય સંસ્થાઓ હોય તો પણ, તેઓ ડેબ્ટ રિકવરી

ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ઓરિજિનલ એપ્લિકેશન જાળવી શકે નહીં કારણ કે તેઓ ડિબેન્ચર ટ્રસ્ટી ધારકો તરીકે અથવા કેન્દ્ર સરકારના એજન્ટ તરીકે દાવો કરી રહ્યા હતા, અને તેમને બાકી રહેલી રકમની વસૂલાતનો દાવો કરતા ન હતા. ક્રિષ્ના ફિલામેન્ટ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવલપમેન્ટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૧૧૮ કંપની કેસીસ ૩૫૬ માં બોમ્બે હાઇકોર્ટના ચુકાદાને હકીકતો પર અલગ તારવવામાં આવ્યો હતો.

અપીલકર્તા તરફે ઉપસ્થિત વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી કે.કે. વેણુગોપાલ દ્વારા અમારી સમક્ષ ચાર મુખ્ય રજૂઆતો કરવામાં આવી. પ્રથમ, તેમણે રજૂઆત કરી કે યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ માં "જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે" શબ્દોના ઉપયોગથી અનિશ્ચિતતાનું તત્વ દાખલ થયું છે. કલમ ૧૮ તમામ અધિનિયમો, નિયમો અથવા વિનિયમો વગેરેમાં યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્થાને અહીંના સામાવાળા ૧ અને ૨ ના નામોની અવેજી કરવા માંગે છે. આ જોગવાઈ કોઈ નિશ્ચિતતા સાથે એવું ઠરાવતી નથી કે ચોક્કસ અધિનિયમ, નિયમ અથવા વિનિયમમાં બે સામાવાળાઓમાંથી કોને નાણાકીય સંસ્થા તરીકે ગણવામાં આવશે. "જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે" શબ્દોનો ઉપયોગ વ્યાખ્યા ખંડમાં સામેલ કરી શકાય નહીં. વ્યાખ્યા ખંડમાં એવું કહેવું માન્ય નથી કે દરેક કિસ્સામાં એ શોધવું જ જોઈએ કે બે નામોમાંથી કયું વધુ યોગ્ય છે. તેમના મતે, કલમ ૧૮ ની ભાષા તે હેતુને જરાય પણ અસર કરતી નથી જેના માટે તે ઘડવામાં આવી હતી.

બીજું, તેમણે રજૂઆત કરી કે ડીઆરટી એક્ટ હેઠળ, વસૂલ કરવામાં આવનાર લેણાં નાણાકીય સંસ્થાને ચૂકવવાપાત્ર હોવા જોઈએ. એજન્ટ તરીકે કાર્ય કરતી નાણાકીય સંસ્થા તેના પ્રિન્સિપલ વતી દાવો કરી શકે નહીં જે નાણાકીય સંસ્થા નથી. દાવો તેના પોતાના અધિકારમાં હોવો જોઈએ અને તેના પ્રિન્સિપલ વતી નહીં જે નાણાકીય સંસ્થા નથી. અધિનિયમની જોગવાઈઓ પર આધાર રાખતા તેમણે દલીલ કરી કે વહીવટકર્તા કેન્દ્ર સરકારના એજન્ટ તરીકે કાર્ય કરે છે. ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની ધારાકીય યોજના પ્રિન્સિપલ એજન્ટ સંબંધનું અસ્તિત્વ દર્શાવે છે અને, તેથી, આવા એજન્ટ તરીકે વહીવટકર્તા ડીઆરટી એક્ટ હેઠળ દાવો જાળવી શકે નહીં. તેવી જ રીતે, ટ્રસ્ટી પણ ડીઆરટી એક્ટની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરી શકે નહીં. તેમણે રજૂઆત કરી કે "નિહિત" શબ્દના સંદર્ભ, ભાષા અને કાયદાના હેતુના આધારે અલગ-અલગ અર્થ હોઈ શકે છે. તેનો અર્થ અસ્કયામતોનું નિહિત થવું અથવા માત્ર મેનેજમેન્ટનું નિહિત થવું એવો થઈ શકે છે. અસ્કયામતો કોનામાં નિહિત છે તે શોધવાના હેતુથી કાયદાનો અર્થઘટન થવો જોઈએ. તેમના મતે, ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ દ્વારા કલ્પના કરાયેલ યોજના હેઠળ બંને સંસ્થાઓની સ્વાયત્તતા માત્ર એકાઉન્ટિંગના હેતુ માટે જાળવવામાં આવી છે જેથી તેમની કામગીરીનું ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ મૂલ્યાંકન કરી શકાય. ચુકવણી કરતી વખતે, ટ્રસ્ટના મૂલ્ય, અસ્કયામતો અને જવાબદારીઓને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૭ જ્યારે "માટે અને વતી" શબ્દોનો ઉપયોગ કરે છે ત્યારે તે કોન્ટ્રાક્ટ એક્ટની કલમ ૧૮૨ હેઠળ એજન્સીની વિભાવના આયાત કરે છે. તેમણે ડબલ્યુ.ઓ. હોલ્ડિંગ્સવર્થ અને અન્ય વિરુદ્ધ ધ

સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., [૧૯૫૮] એસસીઆર ૨૯૬ માં પ્રતિપાદિત ટ્રસ્ટી અને એજન્ટ વચ્ચેના તફાવત પર ભાર મૂક્યો અને રજૂઆત કરી કે ઉપયોગમાં લેવાયેલા શબ્દો માલિકી નિહિત થવાનું દર્શાવતા નથી, પરંતુ માત્ર કેન્દ્ર સરકાર વતી મેનેજમેન્ટ નિહિત થવાનું દર્શાવે છે. વહીવટકર્તા અને તેના/તેણીના સલાહકારોની નિમણૂક કરવાની સત્તા, તેમજ નિર્દેશો આપવાની સત્તા કેન્દ્ર સરકારમાં નિહિત છે. કોઈપણ સંજોગોમાં, નાણાકીય સંસ્થા ટ્રસ્ટી તરીકે ડીઆરટી એક્ટ હેઠળ લેણાં વસૂલ કરી શકે નહીં. જો બેંકોને આવી અથવા સમાન ક્ષમતા એટલે કે એજન્ટ, ટ્રસ્ટી વગેરે તરીકે ડીઆરટી એક્ટ હેઠળ દાવો કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે તો દૂરગામી અને પ્રતિકૂળ પરિણામો આવી શકે છે.

ત્રીજું, તેમણે રજૂઆત કરી કે સામાવાળા ૧ અને ૨ વતી કોઈ બચાવ લેવામાં આવ્યો નથી કે રોકાણ કરાયેલ ભંડોળ તેમને સોંપવામાં આવેલી અસ્કયામતો અને યોજનાઓમાંથી આવ્યું છે.

છેલ્લે, એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું કે યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૧૯ બી હેઠળ ટ્રસ્ટ દ્વારા દાવાના અમલ માટે વિશેષ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે જે એકદમ અસરકારક અને પૂરતી હતી. તેમાં સમાવિષ્ટ કડક જોગવાઈઓ યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે પૂરતી હતી. બીજી બાજુ, ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૧૯ બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત માટે અન્ય પ્રક્રિયા પ્રદાન કરે છે. છગન લાલ મગન લાલ (પી) લિ. વગેરે વગેરે વિરુદ્ધ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ ગ્રેટર બોમ્બે અને અન્ય

વગેરે વગેરે, [૧૯૭૪] ૨ એસસીસી ૪૦૨ માં આ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખતા તેમણે રજૂઆત કરી કે લેણાંની વસૂલાત માટે બે અલગ-અલગ અધિનિયમો હેઠળ ઘડવામાં આવેલી બે પ્રક્રિયાઓ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ નું ઉલ્લંઘન કરે છે.

અહીંના સામાવાળાઓ દ્વારા રજૂઆતો કરવામાં આવ્યા પછી, શ્રી વેણુગોપાલએ ઉપર નોંધેલ છેલ્લી બે રજૂઆતો પર ભાર મૂક્યો ન હતો. ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૫(જ) પર આધારિત રજૂઆત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો ન હતો કારણ કે તે સામાવાળા ૧ અને ૨ ના દાવાની ગુણવત્તાને સ્પર્શે છે, જે આ તબક્કે તપાસી શકાય નહીં. તેવી જ રીતે, યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા, ૧૯૬૩ ની કલમ ૧૯ બી અને ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૧૯ પર આધારિત રજૂઆત પર ગુજરાત સ્ટેટ ફાઇનાન્સિયલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ નેટસન મેન્યુફેક્ચરિંગ કં. પ્રા. લિ. અને અન્ય, [૧૯૭૯] ૧ એસસીસી ૧૯૩ માં તેના ચુકાદામાં આ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને ભાર મૂકવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી, અમે શ્રી વેણુગોપાલ દ્વારા દબાણ ન કરાયેલી ઉપરોક્ત બે રજૂઆતોના જવાબમાં સામાવાળાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોની નોંધ લઈશું નહીં.

વહીવટકર્તા, અહીંના સામાવાળા નં. ૧ વતી ઉપસ્થિત વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી આર.એફ. નરીમાનએ રજૂઆત કરી કે ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૭ યોજનાના માત્ર એક ભાગને અસર આપે છે જેને સંપૂર્ણ રીતે વાંચેલા અધિનિયમ દ્વારા કલ્પના કરાયેલ વિશાળ યોજનાની પૃષ્ઠભૂમિમાં સમજવી જોઈએ.

અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ વૈધાનિક અનુગામી કેન્દ્ર સરકાર છે અને શેર મૂડી કેન્દ્ર સરકારમાં નિહિત છે. તેમાં નામ આપેલા ફાળો આપનારાઓને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા શેર મૂડીનું રિફંડ કરવાનું રહેશે. આ જ કારણસર કેન્દ્ર સરકાર હસ્તક્ષેપ કરે છે. કલમ ૪ હેઠળ, ઉપક્રમ (સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમને બાદ કરતાં) સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં નિહિત થાય છે. સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ કલમ ૫ હેઠળ વહીવટકર્તામાં નિહિત થાય છે. આ ટ્રાન્સફરની યોજના છે અને, તેથી, અધિનિયમની કલમો ૭ અને ૧૮ નું સુમેળભર્યું વાંચન કરવું જોઈએ. તેમણે આગળ રજૂઆત કરી કે જો દલીલ ખાતર એવું માની લેવામાં આવે કે વહીવટકર્તા કેન્દ્ર સરકારના એજન્ટ તરીકે કાર્ય કરે છે, તો તે અપ્રસ્તુત છે કારણ કે કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ સાથે વાંચેલા અધિનિયમની કલમ ૧૮ ના કારણે વહીવટકર્તા અને સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીને "નાણાકીય સંસ્થાઓ" તરીકે ગણવામાં આવે છે. કોઈપણ સંજોગોમાં, આ કિસ્સામાં, હકીકતો એકદમ સ્પષ્ટ છે અને સામાવાળા ૧ અને ૨ એ તેમને ચૂકવવાપાત્ર રકમના વસૂલાત માટે દાવો કર્યો છે, અને તેઓએ એજન્ટ અથવા ડિબેન્ટર ટ્રસ્ટી તરીકે કાર્ય કર્યું નથી.

અહીંના સામાવાળા નં. ૨ યુટીઆઈ ટ્રસ્ટી કંપની વતી ઉપસ્થિત વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી રાકેશ ઢિવેદીએ યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૩ તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું અને રજૂઆત કરી કે ઉપરોક્ત જોગવાઈ "ટ્રસ્ટની પ્રારંભિક મૂડી" નો ઉલ્લેખ કરે છે. તે શબ્દને સમજવા માટે યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૪ નો સંદર્ભ લેવો જોઈએ જે ટ્રસ્ટની પ્રારંભિક

મૂડી માટે જોગવાઈ કરે છે. ઉપરોક્ત કલમ ૪ એ જોગવાઈ કરેલ છે કે ટ્રસ્ટની પ્રારંભિક મૂડી પાંચ કરોડ રૂપિયાની રહેશે જે પ્રમાણપત્રોના રૂપમાં વિભાજિત કરવામાં આવશે, જેમાંથી દરેકનું ફેસ વેલ્યુ નિયત કર્યા મુજબ રહેશે અને તેમાં હવે પછી ઉદ્દેશિત રીતે ફાળો આપવામાં આવશે. પેટા કલમ (૨) રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, જીવન વીમા નિગમ, સ્ટેટ બેંક અને પેટા બેંકો અને અન્ય સંસ્થાઓ દ્વારા આપવામાં આવનાર ફાળાનો ઉદ્દેશ કરે છે. ૧૯૬૩ ના અધિનિયમની કલમ ૨૨ એ જોગવાઈ કરી હતી કે પ્રથમ યુનિટ યોજનાના સંબંધમાં ટ્રસ્ટની મૂડીમાં પ્રારંભિક મૂડી, ઉક્ત યોજનાની યુનિટ મૂડી, તે યોજના માટે બનાવવામાં આવેલ કોઈપણ અનામત વગેરે વગેરેનો સમાવેશ થશે. આમ જ્યારે ૨૦૦૨ ના અધિનિયમની કલમ ૩(૨) "પ્રારંભિક મૂડી" નો ઉદ્દેશ કરે છે, ત્યારે તે યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૪ હેઠળ બનાવવામાં આવેલ પ્રારંભિક મૂડીનો સંદર્ભ આપે છે.

તેમણે રજૂઆત કરી કે યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ હેઠળ પ્રારંભિક મૂડી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પરત કરવાની રહેશે. ત્યારબાદ યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમો ૪ અને ૫ અનુક્રમે સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અને વહીવટકર્તામાં ટ્રસ્ટના ઉપક્રમ અને ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ સાથે વ્યવહાર કરે છે. ઉપક્રમ તેમજ સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ અસ્કયામતો, યોજનાઓ વગેરેનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે જે યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ હેઠળ વિવિધ યોજનાઓ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યા હતા. દરેક અનુસૂચિ વ્યાપાર અને જવાબદારીઓ વગેરેનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. કલમ ૩

હેઠળ પ્રારંભિક મૂડી નિયત કરેલ રીતે પરત કરવામાં આવે છે અને અન્ય અસ્કયામતો પ્રદાન કરેલ રીતે વહેંચવામાં આવે છે. કલમ ૪ ની જોગવાઈ મુજબ જો કોઈ વ્યાપાર, અસ્કયામત અથવા મિલકત ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી ન હોય અથવા સંબંધિત ન હોય, તો તે કેન્દ્ર સરકારમાં નિહિત થશે. આમ કલમ ૩ હેઠળ પ્રારંભિક મૂડી પરત કરવામાં આવે છે. કલમો ૪ અને ૫ હેઠળ વ્યાપાર, અસ્કયામતો અને મિલકતો વહેંચવામાં આવે છે અને જ્યારે ટ્રસ્ટનું સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ વહીવટકર્તામાં નિહિત થાય છે, ત્યારે ઉપક્રમ સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં નિહિત થાય છે. જે કંઈ બાકી રહે છે તે કેન્દ્ર સરકારમાં નિહિત થાય છે. આ એક સંપૂર્ણ યોજનાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે જે હેઠળ કલમો ૩, ૪ અને ૫ ની જોગવાઈઓ અનુસાર તમામ અસ્કયામતો અને જવાબદારીઓનું વિતરણ કરવામાં આવે છે અને તે પરત કરવામાં આવે છે અથવા નિહિત થાય છે, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે.

તેમણે રજૂઆત કરી કે કલમ ૭ નિઃશંકપણે સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તાની નિમણૂકનો સંદર્ભ આપે છે તેનો વહીવટ સંભાળવા અને કેન્દ્ર સરકાર માટે અને તેના વતી મેનેજમેન્ટ ચલાવવાના હેતુ માટે. કેન્દ્ર સરકારને નિર્દેશો જારી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. તેમણે રજૂઆત કરી કે દરેક સરકારી નિગમ પર આવું નિયંત્રણ રાખવામાં આવે છે. અધિનિયમની જોગવાઈઓ વહીવટકર્તામાં વહીવટ કરવાની સત્તા નિહિત કરે છે, અને કેન્દ્ર સરકાર પાસે તેના અધિકારો અને કાર્યોના ઉપયોગને નિયંત્રિત કરવાનો અધિકાર

અનામત રાખે છે. આ વહીવટકર્તાને પોતાની રીતે કાર્ય કરતા અટકાવતું નથી. વહીવટકર્તા તરીકે તેમની પાસે સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના લેણાં વસૂલ કરવાની સત્તા છે. વહીવટકર્તામાં નિહિત અત્યંત વ્યાપક સત્તાઓ અધિનિયમની કલમ ૧૦ માં ગણવામાં આવી છે. તેમણે એમ પણ રજૂઆત કરી કે આ કિસ્સામાં વહીવટકર્તાએ સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમને ચૂકવવાપાત્ર રકમ વસૂલ કરવા માટે કાર્યવાહી કરી હતી અને તેવી જ રીતે સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીએ તેને ચૂકવવાપાત્ર લેણાં વસૂલ કરવા માટે કાર્યવાહી કરી હતી. આ કિસ્સામાં કોઈ વિવાદ નથી કે વસૂલ કરવામાં આવનાર રકમ યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા ચૂકવવામાં આવી હતી અને તે રકમો હવે અહીંના સામાવાળા ૧ અને ૨ દ્વારા વસૂલ કરવામાં આવી રહી છે જેમનામાં લેણાંની રકમ વસૂલ કરવાના અધિકારો નિહિત છે.

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડિશનલ સોલિસિટર જનરલે યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૨(એફએ) હેઠળ "જાહેર નાણાકીય સંસ્થા" ની વ્યાખ્યા તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું અને રજૂઆત કરી કે તેમાં કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૪-એ દ્વારા અથવા તે હેઠળ સ્પષ્ટ કરેલ ટ્રસ્ટ સિવાયની દરેક નાણાકીય સંસ્થાનો સમાવેશ થાય છે. યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૨(ઈ) "નાણાકીય સંસ્થા" ને ડીઆરટી એક્ટ, ૧૯૮૩ ની કલમ ૨ ના ખંડ (એચ) માં તેને સોંપેલ અર્થ મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે. ડીઆરટી એક્ટ, ૧૯૮૩ ની કલમ ૨(એચ) કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ ની કલમ ૪-એ ના અર્થમાં જાહેર નાણાકીય સંસ્થા અને કેન્દ્ર સરકાર જાહેરનામા દ્વારા સ્પષ્ટ કરે તેવી અન્ય

સંસ્થાને દર્શાવવા માટે "નાણાકીય સંસ્થા" ની વ્યાખ્યા કરે છે. તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી કે હાઇકોર્ટ એવું ઠરાવવામાં સાચી હતી કે કલમ ૧૮ એ કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ માં સુધારો કર્યો છે જેના પરિણામે "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા" ના બદલે "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અને "વહીવટકર્તા" અવેજીમાં મુકવામાં આવ્યા હતા. તેઓ નાણાકીય સંસ્થાઓ હોવાને કારણે ડીઆરટી એક્ટની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરવાનો પૂરો અધિકાર ધરાવે છે.

પક્ષકારો વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોની વિચારણા કરતા પહેલા, યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કેટલીક જોગવાઈઓની નોંધ લેવી ઉપયોગી થઈ શકે છે. "નાણાકીય સંસ્થા", "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની", "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ" અને "ઉપક્રમ" ની વ્યાખ્યાઓ સુસંગત છે અને તે નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે :-

“(ઈ) "નાણાકીય સંસ્થા" નો અર્થ બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ ની કલમ ૨ ના ખંડ (એચ) માં તેને સોંપેલ અર્થ મુજબ થશે;

(એચ) "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" એટલે કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ (૧૯૫૬ નો ૧) હેઠળ રચવામાં અને નોંધવામાં આવનાર કંપની અને જેની સમગ્ર મૂડી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા, સત્તાવાર રાજપત્રમાં જાહેરનામા દ્વારા, ઉપક્રમ ટ્રાન્સફર કરવા અને નિહિત કરવાના હેતુ માટે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે તેવી નાણાકીય સંસ્થાઓ અથવા બેંકો દ્વારા સબસ્ક્રાઈબ કરવામાં આવે છે;

(આઈ) "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ" માં અનુસૂચિ I માં સ્પષ્ટ કરેલ યોજનાઓ અને ડેવલપમેન્ટ રિઝર્વ ફંડનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા અને તેને સંબંધિત ટ્રસ્ટના તમામ વ્યાપાર, અસ્કયામતો, જવાબદારીઓ અને મિલકતોનો સમાવેશ થાય છે;

(એલ) "ઉપક્રમ" માં અનુસૂચિ II માં સ્પષ્ટ કરેલ યોજનાઓ અને પ્લાનનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા અને તેને સંબંધિત ટ્રસ્ટના તમામ વ્યાપાર, અસ્કયામતો, જવાબદારીઓ અને મિલકતોનો સમાવેશ થાય છે;"

કલમો ૩ અને ૪ નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે -

“૩. પ્રારંભિક મૂડીનું ટ્રાન્સફર.-

(૧) નિયત તારીખથી, આ અધિનિયમના અમલ પહેલા અસ્તિત્વમાં રહેલ યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમો ૪ અને ૪એ હેઠળ ડેવલપમેન્ટ બેંક, જીવન વીમા નિગમ, સ્ટેટ બેંક અને પેટા બેંકો અને અન્ય સંસ્થાઓ દ્વારા ફાળો આપવામાં આવેલ ટ્રસ્ટની પ્રારંભિક મૂડી કેન્દ્ર સરકારને ટ્રાન્સફર થશે અને તેમાં નિહિત થશે.

(૨) ડેવલપમેન્ટ બેંક, જીવન વીમા નિગમ, સ્ટેટ બેંક અને પેટા બેંકો અને અન્ય સંસ્થાઓ દ્વારા ફાળો આપવામાં આવેલ પ્રારંભિક મૂડી, ટ્રસ્ટના બુક વેલ્યુ, અસ્કયામતો અને જવાબદારીઓને ધ્યાનમાં રાખીને, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેટલી હદે પરત કરવામાં આવશે.

જ. ટ્રસ્ટનું ઉપક્રમ સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં નિહિત થશે અને ટ્રસ્ટનું સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ વહીવટકર્તામાં નિહિત થશે.-

(૧) કેન્દ્ર સરકાર સત્તાવાર રાજપત્રમાં જાહેરનામા દ્વારા નક્કી કરે તેવી તારીખથી, તેમાં ટ્રાન્સફર થશે અને નિહિત થશે,-

(એ) સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં, ટ્રસ્ટનું ઉપક્રમ (સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમને બાદ કરતાં) આવા અવેજ માટે અને આવી શરતો અને નિયમો પર, જે કેન્દ્ર સરકાર અને સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીની મૂડીના સબસ્ક્રાઇબર્સ વચ્ચે પરસ્પર સંમત થાય;

(બી) વહીવટકર્તામાં, ટ્રસ્ટનું સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ.

(૨) કોઈ વ્યાપાર, અસ્કયામતો, જવાબદારીઓ અથવા મિલકતો ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે અથવા સંબંધિત છે કે કેમ તે અંગેનો કેન્દ્ર સરકારનો નિર્ણય અંતિમ રહેશે:

પરંતુ શરત એ છે કે કોઈપણ વ્યાપાર, અસ્કયામત અથવા મિલકત જે ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી નથી અથવા સંબંધિત નથી, તે કેન્દ્ર સરકારમાં નિહિત થશે.”

કલમ ૫ ની પેટા કલમ (૧) ની પણ નોંધ લેવી જોઈએ જે જોગવાઈ કરે છે:-

“પ. સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અથવા વહીવટકર્તામાં ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ નિહિત થવાની સામાન્ય અસર.-

(૧) ટ્રસ્ટનું ઉપક્રમ જે કલમ ૪ હેઠળ સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં ટ્રાન્સફર થાય છે અને તેમાં નિહિત થાય છે, અથવા ટ્રસ્ટનું સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ જે વહીવટકર્તામાં ટ્રાન્સફર થાય છે અને તેમાં નિહિત થાય છે, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે, તેમાં તમામ વ્યાપાર, અસ્કયામતો, અધિકારો, સત્તાઓ, સત્તામંડળો અને વિશેષાધિકારો અને તમામ મિલકતો, જંગમ અને સ્થાવર, વાસ્તવિક અને વ્યક્તિગત, મૂર્ત અને અમૂર્ત, કબજામાં અથવા અનામતમાં, વર્તમાન અથવા આકસ્મિક, કોઈપણ પ્રકૃતિની અને જ્યાં પણ સ્થિત હોય, જેમાં જમીન, મકાનો, વાહનો, રોકડ સિલક, થાપણો, વિદેશી ચલણો, જાહેર કરેલ અને જાહેર ન કરેલ અનામતો, અનામત ભંડોળ, ખાસ અનામત ભંડોળ, કલ્યાણકારી અનામત ભંડોળ, કોઈપણ અન્ય ભંડોળ, સ્ટોક્સ, રોકાણો, શેર્સ, બોન્ડ્સ, ડિબેન્યર્સ, જમીનગીરી, કોઈપણ ઔદ્યોગિક એકમનું સંચાલન, ઔદ્યોગિક એકમોને આપવામાં આવેલ લોન, એડવાન્સ અને ગેરંટી, ભાડાપટ્ટા, લીઝ અને બુક-ડેબ્ટ્સ અને આવી મિલકતમાંથી ઉદ્ભવતા અન્ય તમામ અધિકારો અને હિતોનો સમાવેશ થશે જે નિયત તારીખના તરત પહેલા ટ્રસ્ટની માલિકી, કબજા અથવા સત્તામાં હતા, ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના સંબંધમાં, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે, ભારતની અંદર કે બહાર, હિસાબના તમામ ચોપડા, રજિસ્ટર, રેકૉર્ડ્સ અને તેને લગતા દસ્તાવેજોનો સમાવેશ થયેલો ગણાશે અને તેમાં ભારતની અંદર કે

બહારના કોઈપણ પ્રકારના તમામ ઉધાર, જવાબદારીઓ, જારી કરેલ યુનિટ અને જવાબદારીઓનો પણ સમાવેશ થશે જે આવા ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના સંબંધમાં ટ્રસ્ટના અસ્તિત્વમાં હોય, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે.”

કલમ ૭ ની પેટા કલમો (૧) થી (૩) નીચે મુજબ છે :-

“૭. સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું સંચાલન કરવા માટે વહીવટકર્તાની નિમણૂક.-

(૧) કેન્દ્ર સરકાર, નિયત તારીખથી, "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા" તરીકે કોઈ વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓના જૂથની નિમણૂક કરશે, તેનો વહીવટ સંભાળવા અને વહીવટકર્તા ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું સંચાલન કેન્દ્ર સરકાર માટે અને તેના પતી કરશે.

(૨) કેન્દ્ર સરકાર વહીવટકર્તાને તેના અધિકારો અને કાર્યો અંગે તે સરકાર યોગ્ય સમજે તેવા નિર્દેશો (કોઈપણ કોર્ટ, ટ્રિબ્યુનલ અથવા અન્ય સત્તામંડળ સમક્ષ કોઈપણ કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવા, બચાવ કરવા અથવા ચાલુ રાખવા અંગેના નિર્દેશો સહિત) જારી કરી શકે છે અને વહીવટકર્તા કોઈપણ સમયે કેન્દ્ર સરકારને સૂચનાઓ માટે અરજી કરી શકે છે કે તે સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું સંચાલન કઈ રીતે કરશે અથવા આવા સંચાલન દરમિયાન ઉદ્ભવતા કોઈપણ બાબતના સંબંધમાં.

(૩) આ અધિનિયમ અને તે હેઠળ બનાવવામાં આવેલી યોજનાઓ અને કેન્દ્ર સરકારના નિયંત્રણની અન્ય જોગવાઈઓને આધીન, વહીવટકર્તા, તે સમયે

અમલમાં રહેલા કોઈપણ અન્ય કાયદામાં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના સંચાલનના સંબંધમાં, કલમ ૧૦ હેઠળ સ્પષ્ટ કરેલ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે હકદાર રહેશે, જેમાં આવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમની કોઈપણ મિલકત અથવા અસ્કયામતોનો નિકાલ કરવાની સત્તાઓ સામેલ છે, પછી ભલે આવી સત્તાઓ તે સમયે અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા હેઠળ પ્રાપ્ત થઈ હોય.”

કલમ ૧૮ જે આ અપીલમાં નોંધપાત્ર મહત્વ ધરાવે છે તે નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે :-

“૧૮. ટ્રસ્ટના સ્થાને સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અથવા વહીવટકર્તા દ્વારા અધિનિયમો; નિયમ અથવા વિનિયમ અથવા જાહેરનામામાં અવેજી. -

નિયત તારીખે અમલમાં રહેલા દરેક અધિનિયમ, નિયમ, વિનિયમ અથવા જાહેરનામામાં, "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા" શબ્દો માટે, જ્યાં પણ તે આવે છે, ત્યાં શબ્દો, કૌંસ અને આંકડા "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા (ટ્રાન્સફર ઓફ અન્ડરટેકિંગ એન્ડ રિપીલ) એક્ટ, ૨૦૦૨ માં ઉલ્લેખિત સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અથવા "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા (ટ્રાન્સફર ઓફ અન્ડરટેકિંગ એન્ડ રિપીલ) એક્ટ, ૨૦૦૨ માં ઉલ્લેખિત યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા", જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે, અવેજીમાં મુકવામાં આવશે.”

બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ ની સંબંધિત જોગવાઈઓની પણ નોંધ લેવી જરૂરી છે. કલમ ૨(જી) "લેણાં" ની વ્યાખ્યા નીચે મુજબ કરે છે :-

“[(જી) "લેણાં" નો અર્થ છે કોઈપણ જવાબદારી (વ્યાજ સહિત) જેનો બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થા દ્વારા અથવા બેંકો અથવા નાણાકીય સંસ્થાઓના કન્સોર્ટિયમ દ્વારા બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થા અથવા કન્સોર્ટિયમ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ કોઈપણ વ્યાપારી પ્રવૃત્તિ દરમિયાન તે સમયે અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા હેઠળ, રોકડમાં અથવા અન્યથા, સુરક્ષિત હોય કે અસુરક્ષિત, અથવા સોંપાયેલ હોય, અથવા કોઈપણ સિવિલ કોર્ટના હુકમનામું અથવા હુકમ અથવા કોઈપણ આર્બિટ્રેશન એવોર્ડ અથવા અન્યથા અથવા ગીરો હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર હોય અને અરજીની તારીખે અસ્તિત્વમાં હોય અને કાયદેસર રીતે વસૂલવાપાત્ર હોય, તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી બાકી હોવાનો દાવો કરવામાં આવે છે;]”

ઉક્ત અધિનિયમ હેઠળ "નાણાકીય સંસ્થા" કલમ ૨(એચ) દ્વારા નીચેના શબ્દોમાં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે :-

“(i) કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ (૧૯૫૬ નો ૧) ની કલમ ૪એ ના અર્થમાં જાહેર નાણાકીય સંસ્થા;

(ii) કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા, તેની વ્યાપારી પ્રવૃત્તિ અને ભારતમાં તેના કામગીરીના ક્ષેત્રને ધ્યાનમાં રાખીને જાહેરનામા દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવે તેવી અન્ય સંસ્થા;”

કલમ ૧૭ અધિનિયમ હેઠળ રચવામાં આવેલ ટ્રિબ્યુનલોની હકુમત, સત્તાઓ અને સત્તામંડળ સાથે વ્યવહાર કરે છે. તે નીચે મુજબ છે :-

“૧૭. ટ્રિબ્યુનલોની હકુમત, સત્તાઓ અને સત્તામંડળ. (૧) ટ્રિબ્યુનલ, નિયત તારીખથી, આવી બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લેણાં દેવાની વસૂલાત માટે બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓ પાસેથી અરજીઓ ધ્યાને લેવા અને નિર્ણય કરવાની હકુમત, સત્તાઓ અને સત્તામંડળનો ઉપયોગ કરશે.

(૨) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, નિયત તારીખથી, આ અધિનિયમ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલા અથવા કરવામાં આવ્યા હોવાનું મનાતા કોઈપણ હુકમ સામે અપીલો ધ્યાને લેવાની હકુમત, સત્તાઓ અને સત્તામંડળનો ઉપયોગ કરશે.”

કલમ ૧૮ ની પેટા કલમો (૧) અને (૨) પણ સંબંધિત છે. તેઓ નીચે મુજબ છે :-

“૧૮. ટ્રિબ્યુનલને અરજી.-(૧) જ્યાં બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થાએ કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી કોઈ લેણાં વસૂલ કરવાના હોય, તે ટ્રિબ્યુનલને અરજી કરી શકે છે જેની સ્થાનિક હકુમતની મર્યાદામાં-

(એ) પ્રતિવાદી, અથવા જો એક કરતા વધુ હોય તો દરેક પ્રતિવાદી, અરજી કરતી વખતે, વાસ્તવમાં અને સ્વેચ્છાએ રહે છે અથવા વ્યાપાર કરે છે અથવા લાભ માટે વ્યક્તિગત રીતે કામ કરે છે, અથવા

(બી) કોઈ પ્રતિવાદી, જો એક કરતા વધુ હોય, તો અરજી કરતી વખતે, વાસ્તવમાં અને સ્વેચ્છાએ રહે છે અથવા વ્યાપાર કરે છે અથવા લાભ માટે વ્યક્તિગત રીતે કામ કરે છે, અથવા

(સી) સંપૂર્ણ અથવા અંશતઃ કારણ ઉદ્ભવે છે.

(૨) જ્યાં બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થાએ, જેણે કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી લેણાં વસૂલ કરવાના છે, પેટા કલમ (૧) હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી છે અને તે જ વ્યક્તિ સામે અન્ય બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થાનો પણ તેના લેણાં વસૂલ કરવાનો દાવો છે, તો, પાછળની બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થા અરજદાર બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થા સાથે કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે, અંતિમ હુકમ પસાર થતા પહેલા, તે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજી કરીને જોડાઈ શકે છે.”

કલમ ૩૪ નીચે મુજબ પ્રદાન કરીને અધિનિયમને ઓવર-રાઈડિંગ અસર આપે છે:-

“૩૪. અધિનિયમની ઓવર-રાઈડિંગ અસર. (૧) પેટા કલમ (૨) માં અન્યથા જોગવાઈ સિવાય, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ તે સમયે અમલમાં

રહેલા કોઈપણ અન્ય કાયદામાં અથવા આ અધિનિયમ સિવાયના કોઈપણ કાયદાના આધારે અસર ધરાવતા કોઈપણ સાધનમાં અસંગત (અહીં સમાવિષ્ટ) કંઈપણ હોવા છતાં અસર કરશે.”

(૨) આ અધિનિયમ અથવા તે હેઠળ બનાવવામાં આવેલા નિયમોની જોગવાઈઓ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ફાઇનાન્સ કોર્પોરેશન એક્ટ, ૧૯૪૮ (૧૯૪૮ નો ૧૫), સ્ટેટ ફાઇનાન્સિયલ કોર્પોરેશન એક્ટ, ૧૯૫૧ (૧૯૫૧ નો ૬૩), યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ (૧૯૬૩ નો ૫૨), ઇન્ડસ્ટ્રીયલ રિકન્સ્ટ્રક્શન બેંક ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૮૪ (૧૯૮૪ નો ૬૨), સિક ઇન્ડસ્ટ્રીયલ કંપનીઝ (સ્પેશિયલ પ્રોવિઝન્સ) એક્ટ, ૧૯૮૫ (૧૯૮૬ નો ૧) અને સ્મોલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ ડેવલપમેન્ટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૮૯ (૧૯૮૯ નો ૩૯) ના ઉમેરામાં હશે, અને તેના વિક્ષેપમાં નહીં.”

હાઇકોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તા વતી રજૂ કરવામાં આવેલી મુખ્ય રજૂઆત એ હતી કે અહીંના સામાવાળા ૧ અને ૨ ડીઆરટી એક્ટ, ૧૯૯૩ ના અર્થમાં 'નાણાકીય સંસ્થાઓ' નથી. જોકે, સામાવાળાઓએ ઉપરોક્ત સામાવાળાઓ ડીઆરટી એક્ટમાં તે શબ્દના અર્થમાં 'નાણાકીય સંસ્થાઓ' છે તેવું દલીલ કરવા માટે યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૧ અને ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૨(એચ)(ii)(ii) પર આધાર રાખ્યો હતો. હાઇકોર્ટે સામાવાળાઓની દલીલ માન્ય રાખી. યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરે છે કે કોઈપણ અધિનિયમ, નિયમ, વિનિયમ અથવા જાહેરનામામાં "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ

ઈન્ડિયા" શબ્દો માટે, જ્યાં પણ તેઓ આવે છે, ત્યાં "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અને "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઈન્ડિયાના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા" શબ્દો અવેજીમાં મુકવામાં આવશે. આ જોગવાઈની અસર એ છે કે દરેક અધિનિયમ, નિયમ, વિનિયમ અથવા જાહેરનામામાં "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઈન્ડિયા" શબ્દોને યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ માં ઉલ્લેખિત "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અને "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા" દ્વારા અવેજીમાં મુકવામાં આવે છે. તેથી, અલગ સુધારા અધિનિયમ પસાર કરવાની અથવા સુધારા પ્રક્રિયા અપનાવીને તમામ નિયમો, વિનિયમો અથવા જાહેરનામાઓમાં સુધારો કરવાની જરૂર નથી. યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ અવેજી લાવવા માટે તેની પોતાની શક્તિથી કાર્ય કરે છે. અન્ય અધિનિયમો, નિયમો, વિનિયમો, જાહેરનામાઓ વગેરેમાં સુધારો લાવતો કાયદો ઘડવાની સંસદ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી ધારાકીય નીતિ તેની ધારાકીય યોગ્યતાને આધીન માન્ય છે. જો કાયદો એવા સુધારાઓ લાવે છે જે સંસદની ધારાકીય યોગ્યતાની અંદર હોય અને કાયદાઓ, જાહેરનામાઓ વગેરે જેમાં આવા સુધારાની અસર થાય છે તે પણ સંસદની ધારાકીય યોગ્યતાની અંદર હોય, તો સંસદ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી પદ્ધતિ પર હુમલો કરી શકાય નહીં. નિયમો, વિનિયમો, જાહેરનામાઓ વગેરેના અનેક કાયદાઓ અને અસંખ્ય સુધારાઓ ઘડવાને બદલે, સંસદે એક જ કાયદા દ્વારા આ હેતુ સિદ્ધ કર્યો.

કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ જોગવાઈ કરે છે કે પેટા કલમ (૧) માં સ્પષ્ટ કરેલ દરેક નાણાકીય સંસ્થાને આ અધિનિયમના હેતુ માટે, જાહેર નાણાકીય

સંસ્થા તરીકે ગણવામાં આવશે. સ્પષ્ટ કરેલ નાણાકીય સંસ્થાઓમાં યુટીઆઈ એક્ટ, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩ હેઠળ સ્થપાયેલ "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા" નો સમાવેશ થાય છે. યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ ના સંચાલન દ્વારા, "યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા" ને "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અથવા "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા", જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે, દ્વારા અવેજીમાં મુકવામાં આવે છે. આમ, "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અને "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા" ને કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ ની પેટા કલમ (૧) માં સ્પષ્ટ કરેલ નાણાકીય સંસ્થાઓ ગણવી જોઈએ.

આ આપણને ડીઆરટી એક્ટ હેઠળ 'નાણાકીય સંસ્થા' ની વ્યાખ્યા તરફ લઈ જાય છે, જેની કલમ ૨(એચ) કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ ના અર્થમાં જાહેર નાણાકીય સંસ્થાને દર્શાવવા માટે "નાણાકીય સંસ્થા" ની વ્યાખ્યા કરે છે. પરિણામે કંપનીઝ એક્ટની કલમ ૪-એ ના ડીમ્ડ સુધારાના કારણે, "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અને "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા" ડીઆરટી એક્ટની કલમ ૨(એચ) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત નાણાકીય સંસ્થાઓની વ્યાખ્યામાં આવે છે.

શ્રી વેણુગોપાલએ રજૂઆત કરી કે યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ હેઠળ અવેજી "સ્પષ્ટ કરેલ કંપની" અથવા "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા", "જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે" ની છે. તેમના મતે આ અનિશ્ચિતતા લાવે છે અને દરેક કિસ્સામાં એ શોધવું પડે છે કે એક અથવા બીજાને અવેજીમાં મુકવામાં આવ્યા છે કે કેમ. તેમના મતે કલમ ૧૮ જે એક અર્થમાં વ્યાખ્યા ખંડ છે તેણે આવી

અનિશ્ચિતતાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં. અમને આ રજૂઆતમાં કોઈ ગુણવત્તા જણાતી નથી. યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૧૮ ના કારણે, યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાના સ્થાને અહીંના સામાવાળા ૧ અને ૨ બંને અવેજીમાં આવે છે. બંને નાણાકીય સંસ્થાઓ તરીકે દાવો કરવા હકદાર છે અને તેમની પાસે અમલવારી યોગ્ય દાવો છે કે કેમ તે પ્રશ્ન દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં નક્કી થવો જોઈએ. કોઈ અનિશ્ચિતતા નથી કારણ કે આ બે ઓળખની માલિકીની અસ્કયામતો યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની અનુસૂચિ I અને II માં સ્પષ્ટપણે દર્શાવેલ છે. તેથી, અમને જણાતું નથી કે "જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે" શબ્દોનો ઉપયોગ કોઈપણ અનિશ્ચિતતાનું તત્વ રજૂ કરે છે.

આગળનો પ્રશ્ન એ છે કે શું સામાવાળા ૧ અને ૨ તેમને ચૂકવવાપાત્ર લેણાં વસૂલ કરવા માંગે છે અથવા તેઓ તેમના પ્રિન્સિપાલ વતી એજન્ટ તરીકે અથવા ટ્રસ્ટી તરીકે કાર્ય કરી રહ્યા છે.

અધિનિયમની યોજના દર્શાવે છે કે યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ હેઠળ બનાવવામાં આવેલ યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા અસ્તિત્વમાં ન રહ્યું અને તેના સ્થાને સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અને ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તાની રચના કરવામાં આવી હતી, જેમણે અગાઉના યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયાની તમામ મિલકતો, વ્યાપાર, અસ્કયામતો, અધિકારો વગેરેનો હવાલો સંભાળ્યો હતો. ટ્રસ્ટની પ્રારંભિક મૂડી અધિનિયમની કલમ ૩(૧) હેઠળ કેન્દ્ર સરકારને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી અને તેમાં નિહિત કરવામાં આવી હતી.

જોકે, પેટા કલમ (૨) એ ફરજિયાત કર્યું છે કે ઉદ્દેશિત ફાળો આપનારાઓ દ્વારા આપવામાં આવેલ પ્રારંભિક મૂડી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેટલી હદે પરત કરવામાં આવશે. કલમ ૨૧ યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ, ૧૯૬૩ ને રદ કરવાની અને તેના બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝના વિસર્જનની જોગવાઈ કરે છે.

આમ કર્યા પછી ૨૦૦૨ ના યુટીઆઈ એક્ટ દ્વારા તેની કલમ ૪ મુજબ, સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં ટ્રસ્ટનો ઉપક્રમ (સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમને બાદ કરતાં) આવા અવેજ માટે અને આવી શરતો અને નિયમો પર નિહિત કરવામાં આવેલ, જે કેન્દ્ર સરકાર અને મૂડીમાં ફાળો આપનારા સબસ્ક્રાઇબર્સ અને સ્પષ્ટ કરેલ કંપની વચ્ચે પરસ્પર સંમત થાય. કોઈ વ્યાપાર, અસ્કયામતો, જવાબદારીઓ અથવા મિલકતો ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે અથવા તેને સંબંધિત છે કે કેમ તે અંગેનો કેન્દ્ર સરકારનો નિર્ણય અંતિમ ગણવામાં આવશે. જો કોઈ વ્યાપાર, અસ્કયામત અથવા મિલકત બાકી રહે જે ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી ન હોય અથવા તેને સંબંધિત ન હોય, તો તે કેન્દ્ર સરકારમાં નિહિત થશે. આ રીતે, અગાઉનું યુનિટ ટ્રસ્ટ ઓફ ઇન્ડિયા અસ્તિત્વમાં ન રહ્યું અને તેના સ્થાને એક સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અને ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા અસ્તિત્વમાં આવ્યા. આ બે સંસ્થાઓમાં અસ્કયામતો, અધિકારો વગેરેનું ટ્રાન્સફર અને નિહિત થવું શક્ય તેટલી વ્યાપક શરતોમાં છે, જે યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૫ ના સાદા વાંચનથી સ્પષ્ટ થશે. તે જોગવાઈ કરે છે કે જે કંઈ સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અથવા સ્પષ્ટ કરેલ

ઉપક્રમના વહીવટકર્તામાં ટ્રાન્સફર અને નિહિત થાય છે, તેમાં નીચેનો સમાવેશ થયેલો ગણાશે:-

“તમામ વ્યાપાર, અસ્કયામતો, અધિકારો સત્તાઓ, સત્તામંડળો અને વિશેષાધિકારો અને તમામ મિલકતો, જંગમ અને સ્થાવર, વાસ્તવિક અને વ્યક્તિગત, મૂર્ત અને અમૂર્ત, કબજામાં અથવા અનામતમાં, વર્તમાન અથવા આકસ્મિક, કોઈપણ પ્રકૃતિની અને જ્યાં પણ સ્થિત હોય, જેમાં જમીન, મકાનો, વાહનો, રોકડ સિલક, થાપણો, વિદેશી ચલણો, જાહેર કરેલ અને જાહેર ન કરેલ અનામતો, અનામત ભંડોળ, ખાસ અનામત ભંડોળ, કલ્યાણકારી અનામત ભંડોળ, કોઈપણ અન્ય ભંડોળ, સ્ટોક્સ, રોકાણો શેર્સ, બોન્ડ્સ ડિબેન્યર્સ, જમીનગીરી, કોઈપણ ઔદ્યોગિક એકમનું સંચાલન, ઔદ્યોગિક એકમોને આપવામાં આવેલ લોન એડવાન્સ અને ગેરંટી, ભાડાપટ્ટા, લીઝ અને બુક-ડેબ્ટ્સ અને આવી મિલકતમાંથી ઉદ્ભવતા અન્ય તમામ અધિકારો અને હિતોનો સમાવેશ થશે જે નિયત તારીખના તરત પહેલા ટ્રસ્ટની માલિકી, કબજા અથવા સત્તામાં હતા, ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના સંબંધમાં, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે, ભારતની અંદર કે બહાર, હિસાબના તમામ ચોપડા, રજિસ્ટર, રેકૉર્ડ્સ અને તેને લગતા દસ્તાવેજોનો સમાવેશ થયેલો ગણાશે અને તેમાં ભારતની અંદર કે બહારના કોઈપણ પ્રકારના તમામ ઉધાર, જવાબદારીઓ, જારી કરેલ યુનિટ અને જવાબદારીઓનો પણ સમાવેશ થશે જે આવા ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના સંબંધમાં ટ્રસ્ટના અસ્તિત્વમાં હોય, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે”.

આમ ટ્રાન્સફર અને નિહિત થવું પૂર્ણ છે. નિયત તારીખના તરત પહેલા અસ્તિત્વમાં રહેલા તમામ કરારો, દસ્તાવેજો બોન્ડ્સ, ગેરંટી, અન્ય સાધનો અને કાર્યકારી વ્યવસ્થાઓ અગાઉના ટ્રસ્ટ સામે અમલવારી યોગ્ય રહેવાનું બંધ કરે છે પરંતુ સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અથવા વહીવટકર્તા, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે, જેમાં ઉપક્રમ અથવા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ નિહિત થયું છે, તેમની સામે અથવા તેમની તરફેણમાં સંપૂર્ણ બળ અને અસરકારક રહેશે, અને એટલા જ સંપૂર્ણપણે અને અસરકારક રીતે અમલવારી યોગ્ય રહેશે જાણે કે ટ્રસ્ટને બદલે, સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અથવા વહીવટકર્તા, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે, તેમાં નામ આપવામાં આવ્યું હોય અથવા તેનો પક્ષકાર હોય. તેવી જ રીતે, અગાઉના ટ્રસ્ટના બોર્ડ દ્વારા લેવામાં આવેલી તમામ યુનિટ યોજનાઓ સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અથવા વહીવટકર્તા દ્વારા લેવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવે છે, જેમ કે કિસ્સો હોઈ શકે.

વહીવટકર્તામાં ટ્રસ્ટનું ઉપક્રમ નિહિત કર્યા પછી, અધિનિયમની કલમ ૭ સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તાની નિમણૂક માટે જોગવાઈ કરે છે જેમને તેનો વહીવટ સંભાળવાનું અને કેન્દ્ર સરકાર માટે અને તેના વતી ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું સંચાલન કરવાનું કાર્ય સોંપવામાં આવ્યું છે. કલમ ૭ ની પેટા કલમ (૨) કેન્દ્ર સરકારને વહીવટકર્તાને તેના અધિકારો અને કાર્યો અંગે સરકાર યોગ્ય સમજે તેવા નિર્દેશો જારી કરવાની સત્તા આપે છે. વહીવટકર્તા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું સંચાલન કઈ રીતે કરશે અથવા આવા સંચાલન દરમિયાન ઉદ્ભવતા કોઈપણ બાબતના સંબંધમાં કેન્દ્ર સરકાર પાસેથી નિર્દેશો પણ માંગી શકે છે.

ચુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની કલમ ૭ માં "કેન્દ્ર સરકાર માટે અને તેના વતી ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું સંચાલન કરવા" શબ્દોના ઉપયોગથી ઘણું બધું સાબિત કરવાનો પ્રયાસ કરવામા આવ્યો હતો. એ વાત પર પણ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે કલમ ૭ ની પેટા કલમ (૨) હેઠળ કેન્દ્ર સરકારને વહીવટકર્તાને તેના અધિકારો અને કાર્યો અંગે નિર્દેશો જારી કરવા અધિકૃત કરવામાં આવી છે અને તેવી જ રીતે વહીવટકર્તાને કેન્દ્ર સરકાર પાસેથી સૂચનાઓ મેળવવાની મંજૂરી આપી છે કે તે સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું સંચાલન કઈ રીતે કરશે અથવા આવા સંચાલન દરમિયાન ઉદ્ભવતા કોઈપણ બાબતના સંબંધમાં. આ પ્રકારના નિર્દેશો જારી કરવાની સત્તા અન્ય ઘણા કાયદાઓમાં જોવા મળે છે જે સરકારી નિગમ અથવા અન્ય કાનૂની સંસ્થા બનાવે છે. કેન્દ્ર સરકારમાં નિહિત નિર્દેશો જારી કરવાની સત્તા વહીવટકર્તાને નીતિ માર્ગદર્શન પૂરું પાડવાના હેતુથી છે. એ હકીકત કે મેનેજમેન્ટ કેન્દ્ર સરકાર વતી સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે, જે વહીવટકર્તાને નિર્દેશો જારી કરવા અધિકૃત છે, તે એ હકીકતથી વિચલિત થતી નથી કે "સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ" વહીવટકર્તામાં નિહિત છે. અધિનિયમની કલમ ૫ માં ઉપયોગમાં લેવાયેલી ભાષાનો વ્યાપક ફેલાવો એ શંકાને કોઈ અવકાશ છોડતો નથી કે વહીવટકર્તામાં અથવા સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં નિહિત થવું પૂર્ણ છે. અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ વહીવટકર્તામાં નિહિત સત્તાઓ મેનેજમેન્ટ અને વહીવટની લગભગ દરેક સત્તાને આવરી લે છે. કલમ ૧૦ (૧) (બી) ખાસ કરીને તેમને સલાહકારોના બોર્ડની સલાહ પર જામીનગીરીઓમાં રોકાણ કરવા, સંપાદન કરવા, ધારણ કરવા અથવા નિકાલ

કરવા અને આવા રોકાણના રક્ષણ અથવા વસૂલાત સહિત તેના આનુષંગિક તમામ સત્તાઓ અને અધિકારોનો ઉપયોગ કરવા અને અમલ કરવા અધિકૃત કરે છે. આમ, રોકાણ કરવું તેમજ આવા રોકાણોની વસૂલાત કરવી એ વહીવટકર્તામાં નિહિત મેનેજમેન્ટ સત્તાનો એક ભાગ છે. દેખીતી રીતે તેથી, જો સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમને કોઈ રકમ ચૂકવવાપાત્ર છે, તો વહીવટકર્તા પાસે સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના કોઈપણ લેણાં વસૂલ કરવા માટે તમામ જરૂરી પગલાં લેવાની સત્તા છે. કાયદો વહીવટકર્તામાં આ સત્તા નિહિત કરે છે. તેથી કોઈપણ કલ્પના દ્વારા એવું માની શકાય નહીં કે વહીવટકર્તા સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના સંચાલન દરમિયાન વસૂલાત કરવાની સત્તા ધરાવતા નથી. માત્ર એ હકીકત કે કેન્દ્ર સરકાર તેમને નિર્દેશો આપી શકે છે અથવા તેઓ કલમ ૭ ની પેટા કલમ (૨) દ્વારા કલ્પના કરાયેલ પ્રકૃતિના કેન્દ્ર સરકાર પાસેથી સૂચનાઓ માંગી શકે છે, તેનો અર્થ એ નથી કે વહીવટકર્તા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલી સત્તા કાયદા દ્વારા તેમનામાં નિહિત સત્તાઓ નથી. ઉપરોક્ત પેટા કલમ હેઠળ આપવામાં આવતા નિર્દેશોને આધીન, તે વહીવટકર્તા છે જેણે તેના મેનેજમેન્ટ અને વહીવટની સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. દેખીતી રીતે તેથી સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના લેણાં વસૂલ કરવામાં, વહીવટકર્તા તેના પોતાના અધિકારમાં અધિનિયમ હેઠળ તેમનામાં નિહિત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે કારણ કે ઉપક્રમ તેમનામાં નિહિત છે, અને અધિનિયમ તેમનામાં મેનેજમેન્ટ અને વહીવટની વ્યાપક સત્તાઓ નિહિત કરે છે જેમાં સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના લેણાં વસૂલ કરવાની સત્તા સામેલ છે. તેથી, એ દલીલ વ્યર્થ છે કે વહીવટકર્તા કેન્દ્ર સરકારના એજન્ટ તરીકે કાર્ય કરે છે. તેઓ

કાનૂન દ્વારા તેમનામાં નિહિત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને અને કાનૂન દ્વારા નિર્ધારિત રીતે કાર્ય કરે છે.

જો એવું માની લેવામાં આવે કે વહીવટકર્તા કેન્દ્ર સરકાર વતી સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું સંચાલન કરે છે, તો પણ તેનાથી કોઈ ફરક પડશે નહીં. વસૂલ કરવામાં આવનાર રકમ કથિત રીતે સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અને વહીવટકર્તાને ચૂકવવાપાત્ર છે, જેમને આપણે શોધી કાઢ્યું છે કે ડીઆરટી એક્ટ, ૧૯૮૩ માં તે શબ્દના અર્થમાં "નાણાકીય સંસ્થાઓ" છે. આમ, સ્પષ્ટ કરેલ કંપની અને સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીના વહીવટકર્તા કેન્દ્ર સરકારને ચૂકવવાપાત્ર કોઈ લેણાં વસૂલ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા નથી, અને તેથી, તેઓ કેન્દ્ર સરકાર વતી કાર્ય કરી રહ્યા હોવાનું માની શકાય નહીં. તેમના પોતાના અધિકારમાં તેઓ કાનૂન દ્વારા તેમને આપવામાં આવેલ દરજ્જો અને સત્તાના ઉપયોગમાં તેમને ચૂકવવાપાત્ર રકમના વસૂલાતનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે. આ રીતે જોતાં, આવા દાવાને ધ્યાને લેવા માટે ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલની હકુમતના પ્રશ્ન પર વિચાર કરતી વખતે તેમના પર કેન્દ્ર સરકારના નિયંત્રણની પ્રકૃતિ સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત છે.

તેવી જ રીતે, સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં ઉપક્રમ (સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમને બાદ કરતાં) નું નિહિત થવું પણ અધિનિયમની કલમ ૫ ની શરતોમાં પૂર્ણ છે. એક કંપની હોવાને કારણે, તે એક અલગ કાનૂની સંસ્થા છે અને, તેથી, તેણે કાયદા અનુસાર પોતાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. સલાહપૂર્વક, વિધાનસભાએ સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમને કંપનીમાં નિહિત કર્યું નથી જેમ તેણે સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમ

સિવાયના ઉપક્રમના કિસ્સામાં કર્યું છે, કારણ કે જ્યાં સુધી ટ્રસ્ટના સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનો સંબંધ છે, અધિનિયમ તમામ યોજનાઓની વસૂલાત અને રોકાણકારોને સંપૂર્ણ રકમની ચુકવણીની કલ્પના કરે છે. આ સિદ્ધ થયા પછી, અધિનિયમની કલમ ૮ ની શરતોમાં વહીવટકર્તા પોતાનું પદ ખાલી કરશે અને તરત જ કેન્દ્ર સરકારને, અથવા તેના દ્વારા સ્પષ્ટ કરેલ કોઈપણ સંસ્થા અથવા અધિકારીને, સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી અને તેને સંબંધિત તમામ અસ્કયામતો અને મિલકતોનો કબજો સોંપશે જે તેમના કબજા, સંભાળ અને નિયંત્રણમાં છે. સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના વહીવટકર્તા, તેથી, અધિનિયમ હેઠળ વૈધાનિક સત્તામંડળ તરીકે રચાયેલ છે, જેની પાસે સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના સંબંધમાં વ્યાપક સત્તાઓ અને કાર્યો નિહિત છે જે પણ તેમનામાં નિહિત છે. જ્યારે તેઓ સ્પષ્ટ કરેલ ઉપક્રમના લેણાં વસૂલવા માંગે છે ત્યારે તેઓ વહીવટકર્તા તરીકે પોતાની સત્તાનો ઉપયોગ કરે છે અને કાયદા દ્વારા તેમનામાં નિહિત સત્તાઓ ધારણ કરે છે. અધિનિયમમાં એવું કંઈ નથી જે એ રજૂઆતને ન્યાયી ઠેરવી શકે કે સ્પષ્ટ કરેલ કંપની ટ્રસ્ટી તરીકે કાર્ય કરે છે. તે અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર અધિનિયમની અનુસૂચિ I માં સમાવિષ્ટ યોજનાઓનું સંચાલન અને અમલ કરે છે.

અપીલકર્તા તરફે વિદ્વાન વકીલએ રજૂઆત કરી કે બેંકિંગ રેગ્યુલેશન એક્ટ, ૧૯૪૯ હેઠળ કલમ ૬ બેંકિંગ કંપનીને વહીવટકર્તા તરીકે પણ વ્યાપાર કરવાની સત્તા આપે છે. તેમના મતે, વહીવટકર્તા ડીઆરટી એક્ટની જોગવાઈઓ

હેઠળ લેણાં વસૂલ કરી શકે નહીં. તેમણે સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ સ્પેશિયલ સેક્રેટરી લેન્ડ એન્ડ લેન્ડ રેવન્યુ એન્ડ રિફોર્મ્સ એન્ડ લેન્ડ એન્ડ લેન્ડ યુટિલાઇઝેશન ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ વેસ્ટ બંગાળ અને અન્ય, [૧૯૯૫] સપ્લી ૪ એસસીસી ૩૦ ખાસ કરીને તેના ફક્ત ૫ માં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો. આ કોર્ટે હોલ્ડિંગ્સવર્થ (ઉપર મુજબ) માં તેના અગાઉના નિર્ણય પર વિચાર કર્યો. આ કોર્ટ સમક્ષ વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો હતો તે એ હતો કે શું અર્બન લેન્ડ (સીલિંગ એન્ડ રેગ્યુલેશન) એક્ટ, ૧૯૭૬ ની કલમ ૧૯ ખાનગી વ્યક્તિ દ્વારા બનાવવામાં આવેલ ટ્રસ્ટની ખાલી જમીન પર લાગુ પડે છે કે કેમ, જો કોઈ બેંક આવા ટ્રસ્ટનો વહીવટ સ્વીકારે અને તેની માન્ય વ્યાપારી પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવા દરમિયાન ટ્રસ્ટી બને. તે કેસમાં નિર્ણય અધિનિયમની કલમ ૨(૧) હેઠળ "ધારણ કરવા માટે" શબ્દોને આપવામાં આવેલા અર્થ પર આધારિત હતો અને ઉક્ત શબ્દોનું અર્થઘટન કરતા, આ કોર્ટે ઠેરવેલ કે કલમની પેટા કલમ (૧) માં સ્પષ્ટ કર્યા મુજબ કેન્દ્ર સરકાર અથવા અન્ય દ્વારા માલિક તરીકે અથવા અમુક અન્ય ક્ષમતાઓમાં માલિકી ધરાવતી અથવા કબજામાં રહેલી ખાલી જમીનને અધિનિયમના પ્રકરણ III ની જોગવાઈઓની લાગુ પડવાપાત્રતામાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. પેટા કલમ (૧) ના ખંડ (iii) માં મુક્તિ આપવામાં આવેલી શ્રેણીઓમાં આવતી બેંકોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો જે તેને આપવામાં આવેલા સ્પષ્ટીકરણના અર્થમાં આવે છે. તેથી, નિર્ણય અધિનિયમની કલમ ૧૯ માં "ધારણ કરવા માટે" શબ્દોને આપવામાં આવેલા અર્થ પર આધારિત હતો.

યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ ની જોગવાઈઓની તપાસ કર્યા પછી અમને કોઈ શંકા નથી કે વહીવટકર્તા અથવા સ્પષ્ટ કરેલ કંપનીમાં નિહિત થવું પૂર્ણ છે. માત્ર મેનેજમેન્ટના નિહિત થવાની વિભાવનાને અધિનિયમની યોજનામાં આચાર કરી શકાતી નથી. વહીવટકર્તા અને સ્પષ્ટ કરેલ કંપની તેથી, "નાણાકીય સંસ્થાઓ" તરીકે અપીલકર્તાઓ પાસેથી લેણાં વસૂલવા માટે કાયદામાં સંપૂર્ણપણે અધિકૃત હતા. ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ પાસે તેથી તેમના દાવાઓ ધ્યાને લેવા માટે નિર્વિવાદિત હકુમત હતી.

અમારી સમક્ષ મુકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે એવું સૂચવવા માટે કંઈ નથી કે તેઓ કેન્દ્ર સરકારના એજન્ટ અથવા ટ્રસ્ટીઓ તરીકે કાર્ય કરી રહ્યા હતા. તેથી, અમે ઠેરવીએ છીએ કે તેઓએ યુટીઆઈ એક્ટ, ૨૦૦૨ દ્વારા તેમનામાં નિહિત સત્તાના ઉપયોગમાં અને તેમના પોતાના અધિકારમાં કાર્ય કર્યું છે.

હાઈકોર્ટ, તેથી, ડેબ્ટ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલની હકુમતને પડકારતી અપીલકર્તાઓ દ્વારા પસંદ કરવામાં આવેલી રિટ પિટિશનને ફગાવી દેવામાં સાચી હતી. અમે આ અપીલમાં કોઈ ગુણવત્તા જોતા નથી અને તે, તેથી, કાઢી નાખવામાં આવે છે પરંતુ ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ કરવામાં આવતો નથી.

વી.એસ.એસ.

અપીલ કાઢી નાખવામાં આવેલ.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.